

BROOKHART JE ALARMIRAL BANKIRJE IN PODJETNIKE; "RDEČ JE!" JE ZDAJ KRIK

Njegov govor na konvenciji Iowa-ke delavske federacije, v katerem je rekel, da predsednik ni dobiček od investiranja kapitala zadostuje, je razkričal staro gardo.

Cedar Rapids, Iowa. — Smith W. Brookhart, farmarski radikalec, ki je bil zadnji predsednik nominiran kandidat za zveznega senatorja v Iowi s večino več kot 70.000 glasov, je v četrtek zagnal bombo v tabor stare garde, ko je govoril na konvenciji Iowa-ke delavske federacije v Mason Cityju. To je, da je posejil delavsko sramotanje, je smrti greh, kar je pa povedal, je naravnost izdalstvo!

Brookhart je rekel, da mora zvezna zakonodaja sprejeti zakon kooperativne ekonomike, kakršna se uspešno izvaja v An-

gliji, Daneki, Rusiji in drugih evropskih deželah. Trije glavni principi tega zakona so, da delničarji industrijskih in drugih gospodarskih korporacij bi morali glasovati po osebah in ne po delnicah — vsaka oseba en glas, dočim je danes vsaka delnica en glas — zaslužek kapitala se mora omejiti na pet odstotkov in dobiček, kar ga je čez pet odstotkov, se mora razdeliti med delavce in dati v izboljšanje podjetij. Da je Brookhart priporočil kooperativne banke in druge ustanove v korist delavcev in farmarjev.

Cim je Brookhart govor prišel v javnost, so industrijski podjetniki in bankirji zagnali krik, da se je Brookhart pridružil socialistom in da morajo vsi "dobri" republikanci v Iowi prihodnje jesen glasovati za demokratskega kandidata Porterja.

Denar je kar deževal v primarni kampanji

Senator Pepper v Penni je stal staro gardo \$375.000, je prišlo na dan v preiskavi. Nečak finančnega tajnika Mellona je nam dal \$75.000.

Washington, D. C. — Preiskava kampanjskih stroškov senatorja primarnih volitev v Pennsylvaniji, katero vodi gosposki senatni odsek, je odkrila, da je stara garda republikanske stranke izdala \$375.000 za nominacijo senatorja Georgea W. Pepperja, ki pa je kljub temu propadel.

William L. Mellon, nečak finančnega tajnika Mellona in bankir v Pittsburghu, je izpovedal pri zasliševanju pred odsekom, da je stranka potrošila \$375.000 v prid Pepperju samo v zapadni Penni. Koliko znašajo stroški v vzhodni Penni, se ni znalo. Mellon je prispeval \$75.000.

Kampanja governorja Pinchota je stala \$195.000. Odsek bo zdaj skušal dognati, koliko je izdal Vare, ki je zmagal pri volitvah.

HOFFMAN MORA V JEČO ZA ME- SEČ DNI

Čikaški šerif je izgubil priziv in danes gre na "legalne počitnice" v Wheaton. Westbrock, bivši ječar, mora tudi sedeti štiri mesece.

Chicago. — Peter M. Hoffman, čikaški okrajni šerif in politična luč v taboru republikanske stare garde, je v petek izgubil priziv na sodniški instanci v Washingtonu in danes mora iti v zapor za trideset dni radi žaljenja zveznega sodišča kakor se je glasila obsodba zveznega sodnika Williamsona dne 14. oktobra 1925. Obenem mora Hoffman plačati \$5000 globe. Hoffman mora odsedeti štirinajst dni v Wheatonu, kjer je ječa okraja Dupage.

S Hoffmanom vred je izgubil tudi kapitan Wesley Westbrock, bivši ječar okrajnih zaporov v Chicago, avoj priziv in mora iti v zapor za štiri mesece v Sycamore, kjer je ječa okraja De Kalb. Obsodba se namreč glasi, da šerif in ječar morata biti zaprta zunaj Chicago in okraja Cook.

Tako je končala famozna afera čikaškega zapornega škandala, ki se je prva lanske poletje na zveznem sodišču v Chicago. Afera izvir iz korupcije v čikaški okrajni ječi. Milijonarki "butler" (tuhotapec s piščo) Dugan je bil obsojen na leto dni zapora. Zvezni sodnik Wilkerson, ki je izrekel obsodbo, je pa izsvedel, da njegova obsodba ni bila izvršena. Dugan je s dovoljenjem ječarja Westbrocka se lahko zapuščajal ječo, kadar se mu je ljubilo; pod pretvezo, da oblačuje zadržanika, je opravljal svoj tihotapeški posel, hodil je k svoji ženi spat in obiskoval gledališča ter kabarete. Za ta privilegij je Dugan baje plačal ječarju \$20.000, toda Westbrock je trdovratno tajil, da je prejel kakšno podkupnino in dokazali mu niso ničesar. Ječar je bil obsojen na štiri mesece zapora, ker ni izvršil odredbe zveznega sodišča, šerif Hoffman, kot vrhovni oblastnik čez okrajne zapore, je pa dobil 30 dni, ker je zamenjal svojo dolžnost.

Westbrock je bil tako odstavljen, toda šerif je pa kljub obsodbi še danes v službi. Vprašanje zdaj nastane, da li bo Hoffman še vedno šerif; ko bo sedel v zaporu. On vztraja, da ostane šerif tudi v zaporu. Hoffman je izjavil, da amatar svojo zaporno kazen za "legalne počitnice" in v tem času, ko je on na "počitnicah", bo Charles Peters, njegov prvi pomočnik, njegov namestnik.

Westbrock je bil tako odstavljen, toda šerif je pa kljub obsodbi še danes v službi. Vprašanje zdaj nastane, da li bo Hoffman še vedno šerif; ko bo sedel v zaporu. On vztraja, da ostane šerif tudi v zaporu. Hoffman je izjavil, da amatar svojo zaporno kazen za "legalne počitnice" in v tem času, ko je on na "počitnicah", bo Charles Peters, njegov prvi pomočnik, njegov namestnik.

Čehoslovakijska se je poklonila Mussoliniju

Vlada v Pragi je prepovedala demonstracije ob obletnici Matteottijevega umora in vse protifašistiške shode.

Dunaj, 11. jun. — Čehoslovakijska vlada je dala italijanskemu diktatorju Mussoliniju zadoščeno, ki ga je zahteval. V sredo je vlada odgovorila v prijaznem tonu na protestno noto iz Rima radi kritiziranja Mussolinija na protifašistiškem shodu v Piznu pred nekaj dnevi. Obenem je vlada prepovedala socialistične spominke demonstracije ob obletnici umora socialističnega poslance Matteottija v Italiji, ki so bile napovedane za večer. Vsi protifašistiški shodi so tudi prepovedani.

V odgovoru pravi vlada, da pizenski šupan Piki ni obojal italijanske vlade, temveč je kritiziral je fašistiška nasilja nad privatno lastnino, umore in poizige.

Hindenburg kritiziran, ker pomaga monarhistom

Vihar v nemški zbornici. Socialisti ožiglosali kancelarja Marxa, ki se je tudi potegnil na premoženja bivših vladarjev.

Berlin, 11. jun. — V nemškem parlamentu je bila večera velika rabuka radi prihajajočega referendum o premoženju bivših monarhov in knezov. Socialisti in demokratje s komunisti vred so ljuto padli po klerikalcih, ki nasprotujejo konfiskaciji premoženj, in po predsedniku Hindenburgu, ki je v svojem privatnem pismu, katero je bilo objavljeno, dal moralno podporo monarhistom.

Socialistični vodja Mueller je izjavil, da je Hindenburg krilil ustavo, ker je aktivno pokazal pristranost. Ustava določa, da mora biti predsednik republike v vseh vprašanjih nevtralen. Kancelar Marx je skušal zagovarjati Hindenburga, nakar so izbruhnile velike demonstracije na levi in protidemokracije na desni. Zbornični predsednik je zastoj miril poslance.

Socialistična stranka je uradno izjavila: "Predsednik Hindenburg je pogasil voljo 12.500.000 volilcev, ki so podpisali predlogo, da gre na referendum. Predsednik, ki je prisegel, da bo v vseh zadevah nepristranski in da bo zastopal vse ljudstvo, je razžalil milijone svojih ljudi, ki mislijo drugače kot on. Edin odgovor, ki ga more ljudstvo dati na ta afront, je, da 20. junija gre na volišča do zadnjega volilca in glasuje proti ropu knezov."

ZA SACC0 IN VANZETTIIJA.

Cleveland, O. — Albert Coyle in Max Hayes, socialistični veterani in delavski uredniki, sta bila glavna govornika na protestnem shodu, ki je bil sklican z namenom, da se ohrani življenje Saccu in Vanzettiju. Clevelandka delavska federacija je brzojavila masaschusettskemu governorju, da se Saccu in Vanzettiju dovolj nova obravnava.

NOV DOKAZ, DA POBOJNIKI VLADAJO OB ČASU STAVKE

Policijski sodi, da ima glavarja pobojnikov v svoji roki. — Medza tesarskih delavcev nižja v San Francisco, kot v drugih mestih.

San Francisco, Cal. — Policijski je aretirala Frank Strohma, ravnatelja mestnega hotela (City Hotel), v katerem imajo importirani stavkokaši svoj glavni stan. Policijski sodi, da je ta človek odgovoren večinoma za vaa nasilna dejanja, ki so bila izvršena v stavki tesarskih delavcev. Strohm je obtožen, da je preskrbel kovane zapestnice, s katerimi sta dva pobojnika obdelala organiziranega tesarskega delavca Franka Daniela tako silno, da se njegove poškodbe smatrajo za težke. Strohm je obtožen zločina in pridržan pod porokom pet sto dolarjev za obravnavo.

Veleporota je dokončala svojo preiskavo. Izrekla je, da je zadovoljna, da se vse izvede za vzdržanje zakona. Ona ne poseže vmes, dokler se ne izvrše še hujša nasilja. Stavka poteka.

Egiptovski parlament odprt. — Kairo, Egipt, 11. jun. — Novi egiptovski parlament je bil večeraj odprt. — Kralj Fuad je v svojem prestolnem govoru priporočal ugoden sporazum z Anglijo z namenom, da bo Egipt čimprej neodvisen. Zaglul paša je bil izvoljen predsednikom zbornice.

MEŠETARSTVO ZA PRED- SEDNIŠKO KANDIDATURO JE ŽE BOLJINBOLJ NA VIDIKU

Brookhartova zmaga je odmaknila predsedniško kandidaturu od Coolidgea. — V jeni se pa še mogoče demokratična manjšina v senatu izpremeni v večino.

Washington, D. C. — Država Iowa je odklonila predsednika Coolidgea, ker je imenovala senatorskim kandidatom republikanske stranke Brookharta mesto starega Cumminsa. Brookhart, ki ga je Coolidgeva organizacija pri volitvah leta 1924 zavrnila naskočila na voliče, je prišel kot zmagovalac iz sedanjih volilnih bitk. Cummins, predsedujoč senator v senatu, avtor Asch-Cumminsovega transportnega zakona, ki je glasoval za Newberryja in je podpiral Daughertyja in Falls, je obeludal kot politični mrlj na volišču. Njegov poraz je znamenje, da prihaja politični obračun za Coolidgea in Mellona in njun velebisniški program. In menda ni senatorja, ki je čital o volilnem porazu Cumminsa, ki ni tega poraza razumel kot udarec proti Coolidgevi in Mellonovi politiki.

V državi Iowa se je vrnila odločilna bitka. V štirih drugih

državah so bili tudi Coolidgevi kandidati poraženi, ampak noben poraz ni bil za njegovo politiko tako usodopoln, kot v državi Iowa.

Nekateri senatorji gredo v svojih opazkih še dalje in pravijo, da je Coolidgevo prisrdevanje za predsedniško kandidaturu v letu 1928 sam. Cumminsov poraz je njegov poraz. Oni vidijo, da je Coolidge-Mellon-Butlerjeva patronska mašina še dosti močna, da bo vplivala na republikanske delegate in južnih držav. Ampak ti delegati v družbi nekaj delegatov iz vzhodnih držav in Utaha ne bodo imeli moči postaviti predsedniškega kandidata. Voo, kar lahko store je to, da mešetarijo za predsedniškega kandidata, v zameno pa dajo obljube za favoriziranje njih finančnih skupin. Mogoče plača celo Nick Longworth iz Cincinnatija, kot je plačal Harding v letu 1920.

Polotaj je tak, da ne bo prav nič izrednega, ako še pri letošnjih volitvah v senat dobi večino demokratična stranka. Pa tudi znamenja so tukaj, ki kažejo, da se prične letošnje poletje pogajati, kdo bo predsedniški kandidat leta 1928.

Odločitev v francoski krizi pride kmalu

Tukrat, ali morda še prej, Briandova vlada predloži svoj končni finančni program.

Paris, 11. jun. — Kocka v francoski kabinetni krizi pade 25. junija, morda par dni prej, ko Briandova vlada predloži zbornici svoj končni finančni program. Briand se boji levičarske večine v zbornici, zato odgađa koncilijo z desničarskimi strankami.

Udaril ogrskega promiljarja v obraz

Graf Bethlen je doletel kletvami. — Zveni s smehom, da so opozorjen na njegovo tiranijo. Napadalec, ogrski častnik, aretiran.

Zeneva, 11. jun. — Ivan Just, ogrski častnikarški poročevalec, se je večeraj smislil v sobo, kjer se je vrtila tajna seja ogrske komisije lige narodov in brez vsakih ceremonij je z vso močjo svoje roke udaril po obrazu grofa Bethlena, ogrskega ministrskega predsednika, ki je ob enem predsednik omenjene komisije. Just je bil na mestu aretiran.

"Grof Bethlen se pet let muči ogrsko ljudstvo," je dejal Just. "Udaril sem ga zato, da opozorim svet na tiranski ogrski režim."

Železničarji na Kubu iščejo pomoči pri Greenu

Kubanska vlada se poslužuje terorizma proti stavkarjem. — Green želi izvesti podrobno študijo.

Washington, D. C. — Kubanski železničarji so se obrnili za pomoč na William Greena, predsednika Ameriške delavske federacije. Organizacija kubanskih železničarjev je pridružena Panameriški delavski federaciji, katere predsednik je Green. V svojem protestu pravijo železničarji, da se kubanska vlada napram njim poslužuje nasilnih ktov da smoti stavko. Kubanske železniške družbe so odpovedale železničarskim organizacijam pogodbo. Z drugimi besedami to pomeni, da so jo zavrgle. Releio je, da so snizale vozno in da zaradi tega ne morejo plačevati mezd, kot je povedano v pogodbi. Unija je na to predlagala, da naj bo vlada razsodna. Železniške družbe so to ponudbo odklonile. En mesec kasneje so železničarji zastavkali, ker je bilo jasno kot beli dan, da železniške družbe niso dostopne za nobeno pametno besedo.

Predsednik Green je takoj odgovoril na brzojavno in v nji rekel, naj navedejo nasilne čine, ki so bili izvršeni.

Ostra britanska no- ta sovjetom

Angleška vlada zahteva poljski denar, zakaj je iz Rusije prihajal denar za stavkarje na Angliškem.

London, 11. jun. — Angleška vlada je danes poslala ostro noto v Moskvo, v kateri zahteva od sovjetske vlade pojasnila, zakaj je bilo poslanih \$400.000 Kongresu delavskih skupnosti uni za časa generalne stavke in dva milijona dolarjev stavkajočim rudarjem.

Žitni piratje opolnju- jejo kanadske ljudstvo

Moka je dražja v Kanadi kot v Liverpoolu. — Deviza kapitalistov je: "Oderi ljudstvo, pa bo poslušno."

Ottawa, Can. — Poslanec Evans, pripadajoč k napredni farmarski stranki, izjavlja, da ljudstvo v Kanadi plača \$16.470.000 preveč na leto za moko. Povdaril je, da stane vreča moka, ki tehta 98 funtov, 38 2-5 centa več v Winnipegu kot v Liverpoolu, dasiravno stane bušel pšenice 35 1/4 manj v Winnipegu kot v Liverpoolu.

"Tako ukradejo pri vsaki vreči moka 91 2-5 centa kanadskega ljudstvu," je rekel Evans. "Naša ušesa so v teh dneh polna ropotanja v časnikih, na platforh in v parlamentu, da naj odnehamo s svojo sebičnostjo, pozabimo na svoje strokovne in razredne interese, naj ustavimo svoje sektaštvo in se naj posvetimo — komu? Blagostanju članov skupine, ki jemlje in ki sebe predrzno smatra za državo in ki ima sredstva za ustvarjanje javnega mnenja in ki želi nam dopovedati, ako se ravnamo po njih nasvetih, da smo patriotje; v resnici smo pa poljedelci in delavci njih sužnji."

Evans je nadalje citiral tole iz Bankirskega magazina z dne 26. avgusta 1920, ki pokazuje, za kaj bankirji smatrajo preprosto ljudstvo: "Kapital mora šteti sam sebe s kombinacijami in zakonodajo. Dolgovi se morajo iztirjati, obveznice in vključeni dolg se morajo iztirjati tako hitro, kot je mogoče. Ako je preprosto ljudstvo zakonitim potom izgubilo svoje domove, tedaj bo bolj potrpetljivo in ga bo lažje vladala močna roka vodilnih finančnikov. Ljudstvo brez domov, se ne bo prepiralo s svojimi voditelji." To je razumljivo povedano, pa tudi odkritočrta.

Brazilijska izstopila iz sveta lige narodov

Španija je pa sagrozila, da izstopi v jeni, ako ne dobi stalnega sedeža.

Zeneva, 11. jun. — Brazilijska je večeraj uradno obvestila svet lige narodov, da odstopa svoj začasni sedež v svetu. Vse kaže, da je Brazilijska tudi zapustila ligo. Španija je pa naznanila, da izstopi v prihodnjem septembru, ako do tega časa ne dobi stalnega sedeža kakor zahteva.

Star češki socialist umrl.

London. — (I. I.) — Antonin Nemeš, socialistični poslanec v čehoslovanskem parlamentu, ki je pol stoletje deloval v socialističnem gibanju med češkimi delavci, je 25. maja umrl. Rojen je bil 17. januarja 1858.

DRŽAVNI PRAVDNIK IN POLICIJA NOČETA PUSTITI IZBRANIH ŽRTEV

Počasi prihaja na dan, da so umor in rop v So. Braintreeju izvršili profesionalni roparji.

Boston, Mass. (F. P.) — Organizirano delavstvo bo moralo hiteti z delom, ako hoče rešiti Saccu in Vanzettija. Oder je pripravljen, da se izreče smrtna obsodba na električnem stolu. Dasiravno je sedaj pred sodniški Thayerjem priziv za novo obravnavo na podlagi nove evidence, kljub temu sta obtožena v veliki nevarnosti. Državna policija, državni pravdnik in kapitalistično časopisje vodijo kampanjo proti Saccu in Vanzettiju.

Evidence ostane tajna, dokler se ne izvrše nadaljne preiskave. Ampak javna tajnost je postala govorica, da je Celestino Madeiros, ki čaka, da se nad njim izvrši v soboto dne 12. junija

LAKOMNI HIŠNI POSESTNI- KI POVZROČAJO PRENAPO- LLENJE STANOVANJ.

St. Louis, Mo. — Zdravstveni komisar Starkloff izjavlja, da je visoka stanovanjska najemna povzročila, da po več družin stanuje v enem stanovanju. Stanovanjske razmere so take, da ogrožajo zdravje mestnega prebivalstva.

DELAISTVO SKRBI ZA VZGOJO SVOJH VODITELJEV.

Cleveland, O. — Tukajšnja delavska strokovna organizacija električarjev je sklenila, da odpolije dva svoja člana v Brookwood na delavsko učilišče.

smrtna obsodba zaradi umora wrenthamskega bankirskega blagajnika, podpisal izpoved, da je v družbi profesionalnih roparjev izvršil umor in rop v South Braintreeju v letu 1920. Radi tega umora sta bila spoznana krivim Saccu in Vanzettiju, dasiravno nista italijanska delavca v nobenem stiku z umorom in ropom.

Državni pravdnik Wilbar je rekel, ko je dejal, da je določena izvršitev smrtna kazni nad Madeirosom za dne 12. junija, da bo potem lažje dokončati Saccovo in Vanzettijevo zadevo. Državni pravdnik je najbrž mislil, da bo lažje zadržniti omrežje okoli Saccu in Vanzettija, ako bo morilec mrtev, ki je sam priznal, da je izvršil umor v South Braintreeju. Mrtvi morilec ne govore, kot ne govore mrtveci v splošnem.

Delavska dividenda

Pet rudarjev ubitih v Alabami. — Birmingham, Ala. — Pri eksploziji plina v četrtek v premo-govniku Alabama By-Products kompanije v Majesticu je bilo pet delavcev ubitih.

874 traktorjev ukradenih v Rusiji.

Berlin, 11. jun. — Iz Moskve je prišla vest, da je sovjetska vlada odkrila novo korupcijo v uradniškem osebju. V Odesi je izginilo 874 Fordovih traktorjev, ki so prišli iz Amerike. Zapleteni uradniki, ki so traktorje pridržali, so se priznali krivdo in bodo ustreljeni.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
GLASILA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Reklami se ne vrnejo.

Narodna: Zadržane države (levo, Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago in Clevelo \$6.50 na leto, \$3.25 na pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inženjerske \$8.00.

Naslov za vse: Mr. J. M. J. in

"PROSVETA"

2007-20 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on application

Subscriptions: United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v objavi: 12. junij 1924. Zbog tega imamo na naslovi napisano, da vam je s tem dostavljena naročilna. Posrednik je glasilo, ki se vam ne odda.

SEDMA BOŽJA ZAPOVED: NE KRADI!

V Nemčiji se vrši hud boj za razlašanje vladarskih knezov. Razlašeni knezi zahtevajo, da se jim plača več kot milijarda zlatih mark za njih posestva in predprave. Ljudstvo—socialisti, komunisti, demokratje in še mnogo drugih naprednih elementov je za razlašanje nemških vladarskih dednih knezov, torej proti izplačilu več kot ene milijarde mark v zlatu. Ti elementi so podpisali inicijativo, ki se glasi:

"Nemško ljudstvo dekretira potom inicijative in referendum slednji zakon:

Prvi član. Vsa premoženja knezov, ki so vladali v tej ali oni nemški državi od revolucije leta 1918, kakor tudi vsa premoženja knežjih dinastij, njihovih družin in članov družin, so konfiscirana brez odpravnine v interesu splošnega blagostanja.

Drugi član. Konfiscirano premoženje se ima porabiti: a) za brezposelne, b) za vojne invalide in vojne vdove ter sirote, c) za one, ki so javno breme, d) za žrtve inflacije in e) za revne kmetijske delavce, katerim se podeli brezplačna zemlja zaplenjenih veleposestev.

Gradovi, palače, vile in druga posestva se imajo porabiti za kulturne in vzgojevalne svrhe, slasti za bolnišnice in domove vojnih pooblaščenec ter vdov in sirot kakor tudi za otroške vzgojevalne zavode."

Inicijativo je podpisalo dvanaest milijonov volitev in udeležiti se mora dvajset milijonov volitev splošnega glasovanja, da bo inicijativa veljavna.

Proti inicijativi so val nazadnjaški elementi. Največji nasprotniki so monarhisti, ker gre za obdržanje pred stoletji naropane lastnine in predprave vladarskih knezov. Zvesti podporniki monarhistov je duhovščina katoliške cerkve in protestantskih sekt. Škofje so izdali pastirski list, v katerem pravijo, da je predloga proti sedmi božji zapovedi: Ne kradi! Ta pastirski list pokazuje, na kateri strani so cerkve: na ljudski ali vladarskih trotoev?

Ako imajo cerkveni škofje tako tanko vest glede lastnine, kje so pa bili takrat, ko so predniki teh knezov ropali in s silo jemali preprosto ljudstvo lastnino in jo proglašali za svojo? Zakaj niso njim pridigali, da je orožje mestjanov in ubogih tlakarjev v srednjem veku kršitev sedme zapovedi božje? Ta naropana lastnina v srednjem veku, obvarovana z izrednimi privilegiji, je tvorila podlago za sedanje bogastvo nemških knežjih vladarskih hiš.

Ako ljudstvo danes zahteva, da se to premoženje vrne za podporo brezposelnih, vojnih invalidov, za razne vrste siromakov, revne kmetijske delavce, tedaj ni to tatvina, kot trdijo cerkveni škofje, ampak je le povrinitav ljudskega premoženja ljudstvu, ki so ga nakradili in s silo odvzeli predniki sedanjih vladarskih knezov nemškemu ljudstvu.

Predniki sedanjih vladarskih knezov niso dajali ljudstvu na splošno glasovanje, da se izreče, če bo hodilo na tlako delat brezplačno, ali če dovolj, da si ta ali oni knez prilasti rodovitnega zemljišča, kolikor si ga želi, ampak ti predniki so ukazali kmetom: Vi morate opravljati brezplačno tlako, če ne, bodete kaznovani kot puntarji! To pokazuje kmetičko gibanje koncem petnajstega in v začetku šestnajstega stoletja, ko so se kmetje, nemški, slovenski in hrvaški, upli temu ropu. Kmetje so takrat vzpostavili dvanaest točk v svojih zahtevah. 10. točka pravi, da se občinam vrnejo travniki in njive, ki so jim bile ukradene; 11. točka zahteva, da se odpravi davek, ki se imenuje "smrtni odmerek," ker ta davek ni nič drugega kot oropanje vdov in sirot. V dvanaesti točki pa pravijo kmetje, da se naj vse njih zahteve pretresejo na podlagi sv. pisma in če se dokaže na podlagi sv. pisma, da so njih zahteve krivične, da jih ni treba izvesti. Knezi pa niso na podlagi sv. pisma preiskavali, če so zahteve kmetov pravične, ampak so voditelji kmetov pometali v ječe ali jih pa na groboviti način mučili do smrti. Mučeniška smrt Matija Gubca, ki so ga v Zagrebu kronali z razbeljeno krono na razbeljenem železnem prestolu, tako, da so mu možgani privrli iz glave, govori jasno kot beli dan, kako so znašli knezi v tistih časih braniti naropano in nakradeno lastnino. Takrat se niso cerkveni škofje oglašali

in dejali tem knezom, da kršijo sedmo in peto božjo zapoved, ampak so bili z njimi in jim dajali celo pogum, da je treba zahteve kmetov utopiti v morju krvi.

Zato je velika nesramnost, ako kdo trdi, da nemško ljudstvo krši sedmo božjo zapoved, ako popolnoma legalno in s splošnim glasovanjem razlasi nemške kneze, vrne zopet ljudstvu, kar so predniki teh knezov s silo vzeli nemškemu ljudstvu.

JAVNA GOVORNIKA

Glasilo članov S. N. P. J. in
inicijativ "Prosveta".

Odgovor na dopis v Radniku
št. 75.

Philadelphia, Pa. — V dopisu št. 27. maja pise nekdo v Radniku, ki se je podpisal za J. Sutaka, člana društva št. 284 S. N. P. J. Dopis se glasi: "Tvo razlasi S. N. P. J." Tvo imamo zopet jasen dokaz, kakih početij se poslužuje ta ganga in kaj vraga so zmogli bodisi pri Radniku ali pri Delavski Sloveniji.

Posvetim članstvo S. N. P. J. kjerkoli se pojavi kak odposlanec od provokatorja, ki sače napadati posamezne člane društva ali glavne odbornike, ga takoj pokličite na račun in obračunajte s njim, kakor zasluži. V Radniku št. 75, kako neki nepoznanec napada glavne odbornike, tak, kako krivično delajo. Ali naj bi članstvo toliko obrekovalo, kaj bi jih v dotičnem spisu, mirno gledalo in pustilo, da se nadaljuje tako krivično početje? Da, prav njih je treba, kajti med tisoč in tisoč članov S. N. P. J. se ne dobi nobeden, ki bi prišel sleparijam na alod.

Doglasovalec napada Jos. Kozole in M. Omerzu, da sta izšla iz in da sta si razdelila društveni denar ter odnesla vao društveno blaginjo. Kozole v stari kraj, Omerzu pa v New York. Članstvo naj upošteva samo to, da Kozole kakor tudi Omerzu, častiti sta odstopala, sta ostala vae do danes zvesta člana S. N. P. J. in sta še danes člana tega društva, št. 284, in največkrat tudi v društvenem odboru. V tem društvu je bilo nad šestdeset članov in še danes se društvo suče vedno okoli petdeset dobrih članov. Iz tega sledi, da bi društvo nikoli ne pustilo, poslabšo se tajniki ne, da bi bili izvršili kaj takega in odnesel društveni denar. Kozole in Omerzu se se smeta povsod pokazati in se nikdar ne skrivata s svojim poštenim imenom.

Pojasniti moram članom, da dotični dopis, ki je s podpisom J. Sutaka, član društva št. 284, ni dopis od člana, kajti člana s takim imenom pri našem društvu št. 284 še ni nikoli bilo in ga sploh ne poznamo. Zakaj se torej dotičnik skriva pod izmišljenim imenom, če je pošten? Imenuje br. Kozole in Omerzu in pravi, da glavni odbor ne kaznuje takih "stakorjev". Ali ne zasluži ravno dopisnik ime "Stakor", ki se pokazuje v javnosti s lažnjavim imenom in se laže, da je član dr. št. 284?

Bratje in sestre, če kdo ve o katerem drugem članu, da je storil nepoštenost, obtožite ga! — M. Omerzu.

Dopis s pota.

Chicago, Illinois. — Ko sem v zadnjih dnevih meseca maja obiskal nance in prijatelje v premoženem okrožju, sem se podal iz Kansas Cityja po C. B. & C. železnici preko države Misouri proti Illinoisu. Država Misouri je po večini poljedelska, posebno koruza uspeva jako dobro, v južnem delu države pridelujejo tudi velike količine bombaža, sadja in grozdja. Na severni strani so tudi premoženji, kateri pa bodo kmalu popolnoma ležerni. Na vzhodni strani so tudi veliki kmetijski rudniki, v katerih kopljejo cink in avinec. V Misouriju srede največ in najfinjših mul, katere so poštane po celotnem kontinentu in tudi v Evropi. Največji mesti v Misouriju sta St. Louis in Kansas City. Ti mesti sta industrijski. V St. Louisu so pred Volsteadovo postavili izdelovalni najboljše pivo, takozvan Budweiser in Lamb. Sedaj je devjanski industrija največja v tem mestu, dočim je mesarska največja v Kansas Cityju.

Država Illinois je ena najbogatšjih in najlepših držav v Severni Ameriki. Illinois je polje

delavske in manufakturne države. Tukaj rastejo skoraj vsi poljedelski pridelki, koruza, pšenica, riž, ječmen, bombaž itd. Tudi sadja se prideluje veliko, posebno jabolki, hruške, brskve in sliv. Severna stran države je razen Kalifornije najbogatša z zelenjavo. Pridelava se veliko zelja, repa, krompirja, čebule, fižola, graha, solate in druge zelenjave. Izvedenci pravijo, da ta država preživi lahko štiri največje države v Uniji. Illinois je bogat tudi na ribah v različnih rekah in jezerih, katerih je vse polno po severni strani države. V tem se odlikuje Michigansko jezero. Druga bogastva te države so premogokopi, ki se razprostirajo po vsej državi južno do Kentuckyja in severno do La Salla. Premog v Illinoisu je dobre kakovosti in ima dobro cenno na trgu. V normalnem času dela v Illinoiskih premogokopih do 30.000 premogarjev, med katerimi je precejšnje število Slovencev, ki so tudi prisiljeni kot najboljše premogarji v tej državi.

Kakor povsod drugod, tako je tudi tukaj letos velika depresija na premogovih poljih in veliko ljudi se vedno peli v industrijske mesta (Slovencev največ v Chicago, Milwaukee in Detroit). Zaenkrat ne svetujem nikomur, da bi šel dele iskat v Illinoiske premogovnike, ker tukaj je še veliko ljudi brez dela, posebno na skrajnem jugu. Lahko trdim, da in sedaj zaposlenih stalno v premogokopih v Illinoisu več kot 30.000 rudarjev, kar je ena tretjina normalnosti.

V Illinoisu je tudi druga industrija jako razvita. Smelo trdim, da se tukaj izdeluje vse od žitnega do največjega parnega stroja. Železni parniki so razen Pennsylvanije največji v Illinoisu. Druge večje tovarne so za izdelovanje poljedelskih strojev, cinkeve, cementovne, opekarne, lončarne, železne, največje mesnice celega sveta, ena največjih izdelovalnic električnih aparatov, telefonskih, telegrafskih in radio aparatov. Ravno tako se tukaj izdeluje tudi šestdeset odstotkov stenah in žepnih ur, kronometrov in "speedometrov". Vse to blago se izdeluje v Chicago in bližnji okolici. Virek, da se je vasa ta industrija koncentrirala v okolici Chicagoja, je ker je Chicago največja železniška centrala in križišče celega sveta. Ima tudi ugodnosti radi plovbe po jezerih.

Illinois šteje okrog 7.000.000 prebivalcev in od teh živi samo v mestu Chicago sedaj čez 3.000.000. Slovencev se računa okrog 40.000 v Illinoisu, kateri so večinoma zaposleni v industrijskih mestih in v premogokopih, le nekoliko je obrtnikov in trgovcev.

Serija mojih dopisov je za enkrat končana. Svojo obljubo sem izpolnil tistim mojim prijateljem, kateri so me prosili, naj pišem "S pota." Ako sem pa mogoče večino čitateljev mojih dopisov dolgočasni, naj to označijo naznanilo v kolonah "Prosveta" in drugje volje preneham s svojimi dopisi. Ne samo zato, ker vem, da to ni hvaležno delo, pač pa vem, da bi bil tudi urednik tega vesel.

Pa še nekaj: Oporojen sem bil, da se father Trunk nekaj zagovarja radi svoje zemlje v Kaliforniji. Mislim, da cene njegovih zemlji niso precej, ker vem, koliko akre zemlje tam stane in koliko so drugi plačali za njo, ko vendar nimajo takšnih parcel kakor ima father Trunk. Jas mu ne zavidam, pač pa rečem, da je mojster v investiranju denarja. Ni glavno, koliko njegove zemlje je zazanjeno s sadnimi drevesi, glavno je, kako se obrestuje denar naložen na dotičnih parcelah. Tudi nisem vprašal nikogar, koliko je father dobičan na parcelah, vem pa, da ima v Fontani danes zemljišče skoro dvakrat toliko vrednost kakor je imelo pred dvema leti. Well, midva se father Trunkom

sva že oba precej stara možaka in upam, da si bova še enkrat sosed v krasni Fontani med duhtečimi oranžami. Verujte mi, ako dobite mene za sosed, boste z menoj popolnoma zadovoljni. — Frank Stonich.

Stari član poziva na kampanjo.

Cleveland, Ohio. — Ker je razpisana kampanja za pridobivanje novih članov ter otrok v mladinski oddelci in ker ne vili in ne čitam, da bi se kateri član oglašil od št. 126 društva "Cleveland", danesrova šteje 490 članov, se hočem jas oglašiti in popisati nekoliko kampanjo za nove člane. Kot ustanovni član št. 126 S. N. P. J. sem vedno gledal in vzpodbujal rojake k zavesti, vztrajnosti in dobronamernosti, posebno pa na agitacijskem polju za št. 126 S. N. P. J. Ko bi se vsak član malo potrudil, samo malo agitiral, bi lahko do danes dr. št. 126 imelo najmanj 600 članov. Kar smo v preteklosti zamudili, pospešimo sedaj, ko je najlepša prilika in poleg tega so tudi razpisane nagrade. Vsak član in članica, tudi otroci, naj agitirajo med seboj. Vsak dobi nagrado za svoje storjeno delo. Nikdo ne sme biti prezrt, nemo toliko gojimo, lebo bo med prvimi. Vsi hitimo, vni delajmo, vni uvajajmo rokave in pejdimo za novimi kandidati. Kdor bo najbolj delaval na društvenem polju, bo prvi med prvimi in njegova nagrada bo najboljša.

Sveda se dobijo člani, ki jim ni mar, da bi agitirali za nove člane in bi delovali za večje društvo in večjo S. N. P. J. ter bi ostali ob strani vsega članstva. Kadar pa pride bolezen, takrat so prvi, če je kaj dobiti od društva ali od S. N. P. J. In kakor ni prav hitro, je še "krik". Ape-liral sem vedno na društvenih sejah na one člane, ki imajo otroke, pa jih še nimajo v društvu pri S. N. P. J. Danes imajo zopet lepo priliko, da jih vpišejo precej prvo sejo, ko pridejo. Ako ne na seji, jih pri-tajnujmo, ki jih da vedno večje število go-jimajmo. Kar pridite, nič se ne bojte! Povejte, kar želite! Ne poslušajte agentov od "Life Insurance Co.", ki vam tako sladko, tako smešno, da bi kar pri-jeli, narekujejo, da jim vi kar zaupate, ko še nič ne veste o tem "insurance". Tega ne veste, da več plačate kot pri društvu S. N. P. J. in manj dobiti v slu-čajni smrti. Nekateri pravijo, da toliko let, pa bodo nekaj ven dobili. Ja, kdaj bo to? Prej pa boste imeli še precej poti in sit-nosti se odgovarjati priljubljenim agentom. Kdor ima skuš-nje, ta ve, da jim gre zelo trdo, kadar je treba komu odšteti, kar je notri plačal. Svojege denarja ne more nazaj dobiti, ampak vedno mu silijo nadaljne police, samo da mu ni treba denarja odšteti. Zato apeliram na vse člane društva "Cleveland" št. 126 S. N. P. J., da vpišejo vse svoje otroke pri društvu, kamor sami spadajo, kajti od njih je napredek odvisen in nič drugega. Otroci so vsega prasti prvi mesec, članom je olajšano \$3.00 na gl. urad in društvo plača zdravniško pre-lskavo in vsakemu članu \$1.00 za vsakega novega člana. Kdor jih največ vpiše, bo se dobil posebno nagrado. Torej na delo, bratje in sestre ter otroci, da bo naše društvo šlo ob zaključku kampanje 1000 članov. Vse po enega, eni po dva, pa bo šte-tilo doseženo. Ne ustrajte se, agitirajte in delujte in naš cilj bo dosežen.

Za društvo "Cleveland" št. 126 S. N. P. J. — John Gabre-rija, tajnik.

Čepodinjaki kuhček

Priprava sestra Mary Ancia.

NAVODILA V KUHAVANJU

SADJA.

Ker se bliža sezona za pripravljanje žolice (jelly) in "zalsna", je smestno, da o tem spregovorim par besed. Verjetno je, da ima marsikatera gospodinja neprijetne skušnje za pripravljanje letga. Nedolgo tega mi je nekdo gospodinja potolčila, da se ji je ponearečil "jelly" in da je pri tem uničila precejšnjo količino sadja in sladkorja.

Čepodinjaki kuhček

Priprava sestra Mary Ancia.

NAVODILA V KUHAVANJU

SADJA.

Ker se bliža sezona za pripravljanje žolice (jelly) in "zalsna", je smestno, da o tem spregovorim par besed. Verjetno je, da ima marsikatera gospodinja neprijetne skušnje za pripravljanje letga. Nedolgo tega mi je nekdo gospodinja potolčila, da se ji je ponearečil "jelly" in da je pri tem uničila precejšnjo količino sadja in sladkorja.

Kako ga je uničila? Ako je ravnila pravilno, ni bila njena krivda, pač pa je, tičala krivda v sadju. Je pa mogoče, da je go-spodinja sama pokvarila sadje, ako mu je pridajala vode ali pa ga je mogoče predeležila kuhala, kadar je dostavila sladkor.

Ako pridaj sadju vode, je rezultat redka tekočina, ki se ne strdi, kakor bi bilo želeli, in če ga predeležo kuhali, pa postane "zalsen" podoben kavčuku.

Prvovrsten "jelly" ni odvisen od ere ali neere, kakor se to večkrat naglašalo, temveč odvisi v prvi vrsti od zadostne količine škroba (pectin v sadju). Največja količina tega škroba se nahaja v kožici in pa v žilicah sadja ter v sadju, katero ni še dozorelo; v sadju, ki je popolnoma dozorelo, ga je najti veliko manj.

Vsled tega je jako priporočljivo, vselej izbrati sadje, ki je še nekoliko zeleno in ne prezrelo. Sveda tudi škrob ne pomaga pri skuhanju dobre in okusne žolice, ako ne delaš po predpisih in se ravnaš po pravilih.

Kako napraviti jelly? — Sadje operi in če je sušno, — kot so maline, ribezji ali grozdje — ga deni v porcelanasto posodo. Zmešaj ga nekoliko in pust, da počasi savre. Kuhaj ga toliko časa, da je sok iz njega in da sadje plava v njem. Potem prece-di skozi bolj redko cedilo in stisni ves sok iz sadja. Ako vpo-rabljaš trdo sadje, kot so jabolka, kutine itd., ravnoj tako:

Zreži jabolka na četrtine, deni jih v posodo ter prilij toliko mrz-le vode, da jih vprek žališe. Ku-haj jih toliko časa, da so mehka in razpadejo, potem ravnaj kot s prvim sadjem.

Ko si to dovrčilo, laj ves sok v zato narejeno vrečko iz ne preveč redkega blaga. Na vrhu vrečke zaveti in jo obesi na pro-ktor tako, da se bo sok odtekal v posodo. Pusti vlneti cele noč. Zjutraj ali drugi dan lahko še nekoliko stisneš.

Zatem smeri sok s skodelico. Pusti ga, da savre in kuhaj dvajset minut. Pazi! Sedaj dodaj ravno toliko skodelice slad-ko-rija, kolikor skodelice je soka. Kuhaj vse skupaj pet minut (namreč vreti mora pet minut) in ne več. Nadeval v globo in na-polnjene postav, na solnce 24 ur, potem pa jih zalij z voakom in "jelly" je gotov.

Ravnaj se po tem navodilu, in boš gotovo uspela.

Okusen "zalsen" napravil iz sledenih kumbarov: Malina i rib-izelj (je eden najfinjših); vsakega polovico jabolka in ku-tine; štiri kutine; na vsaka dva kvorta jabolka; brusnice (cran-berries); na pol peka jabolka dva kvorta brusnic.

"Zalsen" je imeniten, ako pri-deneš nekoliko čilave, kot na primer iz zelenih jabolok, ako jim dodaš šop sveže malise (meta), katero moraš zavezati v krpico in pridajati, ko se nazadnje ku-ha. Zalzu in rdečih leštev pri-daj (kot preje) pet peres rožen-kravta; boš zadovoljna z oku-som.

Kadar devaš zalsen v glaze, bodi oprezna, da je posoda po-polnoma suha, kajti mokrota je zelo škodljiva ter bo v dogled-nem času gotovo vplivala na vsebino in se ti bo zanesljivo po-kvaril "jelly".

Jagode so prava delikatesa, a-ko jih napraviš tako-le: Očisti in operi jagode, katere pa mora-jo biti sveže in ne preležane na trgu. Imeri ali pretehtaj enako količino sladkorja. Nadevaj ja-gode v glinasto ali porcelanasto posodo; eno vrsto jagod in eno vrsto sladkorja, toliko časa, da si vse nadeja. Pusti stati čez noč, drugi dan ocedi ves sok, kolikor ga je. Kuhaj sok toliko časa, da se zgosti. Potem prideni še ja-gode in kuhaj še nadalje počasi, dokler se ti ne vidi, da je dovolj gost. Pri tem pa pazi, da ne mešaš naglo, kajti če to storiš, se ti jagode razkroje. Nadevaj jih v glaze in ko so hladne, jih trdno zapri. Tako pripravljene jagode ostanejo glazne s lepo rdečo barvo tudi več let.

Ali želiš stati pravilno pisati in štati obrednja? Naredi si "zalsna" ali "zalsna" obrednja, katere je la-dno in lano na predaj kajštevna matrica S. N. P. J.

ZARKOMET

Emancipatorja manjka.

Kje je novi Lincoln, ki nam zajejo:

No country can endure half slave and half free—No country can endure half knave and half spree?

Njihov nos—njihov konec.

Nazadnjaški besneži so kakor sršenaka matica: Enkrat te piči in potem pogine.

Otkraj Rio Grande se dani.

Albert F. Coyle, urednik gla-sila železničarske organizacije "Locomotive Engineers' Jour-nal", ki je bil pred kratkim v Mehiki, apelira na ameriške de-lavce, naj se ne ozirajo na kle-rikalno propagando proti Cal-le-sovi delavski vladi. Coyle pravi:

"Katoliška cerkev v Mehiki je sto let bila z veleposestniki in štitila pravično lastništvo o-gromnih zemljišč. Cerkev sama je bila največja fevdalna sila v Mehiki. Do revolucije leta 1843 je cerkev posedovala polovico mehiškega bogastva. Ljudstvo se je zdaj dvignilo in tirja svojo lastnino. Cerkev bo razlašena in potisnjena iz vlade in politike na duhovna tla, kamor spada."

Glas iz Cumberlanda.

Nekateri rojaki so rekli, ko so zagledali krsto pokojnega Johna Pernerja: "Odločeno je bilo in moral je umreti." — Če bi vsi delavci, posebno pa premogarji, imeli takšno prepričanje, bi ne bilo rudarja, ki bi podpri stop nad seboj v jarni in nihče bi se ne ogibal nevarnih plinov, ki povzročajo razstrelbe. Vsakdo bi si mislil: "Čemu bi se čuval smrti, ko je pa usojeno, da moram umreti?" Posledica bi bila 95% več neareč in približno toliko vdov in sirot. Premogovniška družba bi pa imela sto procentov več dobička. — Ljudje, ki ta-ko govorijo, so še tako daleč od napredka, kakor je Mars od zemlje. — Zvestekdo, Cumber-land, Wyo.

"Buh" na drevesu.

Genjani K. T. B. I. Ko sem zad-njič čital, kako so neki prisruk-nježi šli v gozd, da vidijo Boga, sem se spomnil pripovedke o o-četu Ribičanu, ki je šel s sinom v gozd po drva. Sin je opazil nekaj na drevesu in vprašal o-čca, kaj je. "Buh", je odgovoril stari. Sin bi bil pa rad videl "Buh" od blizu in se splezal na drevo. Zagledal je nekaj želez-nega in klobova v sredi. Ker mu je klobova dišala, je iztegnil ro-ko, tedaj ga je "Buh" zagrabil tako ostro, da je fant zavpil. Oče je moral za njim na drevo in osvobodil sinu roko iz pasti, ka-teroj je lovec nastavlil kuni. Da bi sin ne izgubil vere v Boga, je oče dejal: "Sem mislil, da je Buh, pa je hudje!" — Ako bi bil kak prefriganec v Minnesoti kaj nastavlil, bi bili oni bedaki tudi averjeni, da je "Buh". — Miha Mihovot, Terre Haute, Ind.

Collinwoodski duhovi so omra-žili.

Genjeni Zarkomet! Posveti zo-pet malo v naš Collinwood in po-glej, kako se imajo naši spiri-tisti, ki duhove kličejo in s njimi plešejo. Pravijo, da duhovi sedaj niso več tako aktivni—ker so se kletli že precej posušile. Oglašijo se samo še tam, kjer imajo Jake-za na "borta." Seje se navadno vrše vsak četrtlet na Saranak in 160. cesti, na kornerju Holmes in 152. ceste in pa preko mosta pri U. S. Ker se coprnice valjajo po sestankih, morajo mišljni o-troci delati. Sveda je vse to po-polnoma v krščanskem redu. — Collinwoodski Strigelj.

Linčika.

Old Moulder, Terre Haute, Ind.: Poslane vrstice izostanejo, ker se nočem pečati s dotičnimi ljudmi.

K. T. B.

Civilna groba v Mariboru. Dne 26. maja sta se pri mariborskem okrajnem glavarju po-ročila Fran Kmet in gđ. To-mine.

Ivan Zorec:

RANE

Baš se mi je zenit življenja mojega prebrazil, ko me je nenadoma obsela pijana ljubezen do lepe, mlade device. Analiza ti- ste ljubezni mi je bila zapeljavna skrivnost, nje sinteza pa ve- lika svetost in pred njo mi je srce prizigalo najdebelejše sve- če.

Tako se mi je zdelo tačas; zdaj mi duša ve, da sem lagal vsem in lagal samemu sebi, lagal ker sem se trudil, da bi si udušil vest in utajil spoznanje.

O, samo za trenutek naj se mi spomin ozre čez ramo, pa že vem, kako jalov mi je bil ves trud...

In vendar mi je tačas srce vpi- lo na pomagaj in je v svitu lune in zvezd pome hodila nežna de- vica, srca mojega kraljica... O Bog nebeski, kako je bilo to mo- goče? Oči, pijane mi oči, ki so se zdele, da niso moje, so pile napoj bežnih sanj iz srebrne noči in je srce pelo z njimi viso- ko pesem ljubezni... V eni ro- ki ji je cvela bela lilija, v drugi gorela rdeča roža.

"Dragi —", je medlela, "po- ves dan mislim nate, ponoh se mi sanja o Tebi; srce hodi za Teboj, vse misli Te iščejo in zdaj, glej, bom mlada umrla, če

me ne odreši Tvoja ljubezen, — tako me misli tišči in srce bo- li..."

"Draga —, draga —!" me je zmoglo in vrglo prd njo na ko- lena.

In sem ji iz pesmi svoje govo- ril, kakor se ni govoril živ člo- vek, ji v zanosu prenežne ljubez- ni pel pesem, ki jo človeško srce zmore komaj na vsakih sto let enkrat ali pa nobenkrat...

Zar prapremi moje je v devi- ci užgal prosvetljal soj in jo je objel in vzel vso.

"Ali me ljubiš, o sen noči mo- jih?" je s plamenim gorila.

"Ljubim Te, o neprestana mi- sel moja!"

"Ali me ljubiš, o cilj vseh mo- jih želja?"

"Ljubim Te, o cvet jeseni mo- je!"

"Ali me ljubiš, o mož dragi?"

"Ljubim Te, o pesem največ- ja moja!"

"Poljubi me, o ljubi, o dragi moj!" je velela.

In se je razmeknil soj, ki je v njem stala, in mi je pala na srce.

O, na vse stežaje sem ji odpi- zakladnico duše svoje, jo obsul z najlepšimi, najavetnejšimi bi- serji svojih čustev in jo rad imel iz vseh vročih misli in že- lja...

"Vzemi me, o moj dragi, vze- mi me na kreljuti svoje domi- lji in me ponesi v višave samo-

svoje sreče..." je velela in želela z mojimi željami.

In sem jo nesel do visokih ne- bes, ji v mlo naročje nasul sa- mih zlatih zvezd, se gorečega zma- jaj zapregel v veliki nebesni voz in se z njo vozil po čudežni rimski cesti in od večernice do danice; — raj sam mi je bil ra- zodel, nič nisem vedel za svet.

"O ljubica, dragica, kako, ka- ko je s Teboj?"

Ob arcu mi je rahlo slonela, pojemala in vzdihovala.

"Kaj Ti je, kraljica srca mo- jega?" sem se ustrašil.

"Ne, zameri, ne zameri, o Ti, saj s Teboj je lepo, da se nikoli tako — pa kaj, ko veva za to lepoto sama in me nihče ne za- veda za srečo, ki sva je deležna mladi!"

Tako je kujavo dejala in se hudo razjokala.

"O, povej, kaj naj Ti še dam, ko sem Ti dal vse in imaš vse, vse?" sem se čisto uplašil.

"In še mi dosti, zemlji u- krajeno se mi zdi, o Ti, ki za svet nihaš oči!"

"Ljubica med zvezdami, ni- kari, nikari! Svet je grd in trd," sem svaril.

A ljubica uboga se je jokala, s krdavo glavico odmajevala:

"O Ti brez oči za lepoto sve- ta, moj bodi tu in tam, to ho- čem, moj bodi tudi za svet, moj

bodi še na svetu, povsod in vse- lej..."

"Ali morem biti še bolj Tvoj?"

"Idealist slepi, kaj se umi- kaš?" se je obregnila.

Od bolečine sem zamažal. A ko sem spregledal, se je vame pačil blede obraz nebeskih lep- ot naveličane ženske.

"Kdo si, da zametuješ vse to?" sem trpel za zvezde in ne- besa, ki jih ona ni marala.

"Kaj bi z zvezdami, kaj z ve- likim vozom na beli, samotni rimski cesti — kaj? Glej, meni se hoče avile gosposke, srebra in zlata in z avtom bi rada ra- jala od kraja do konca sveta..."

— To razodetje me je udarilo s tisoč udarci in vrglo iz vseh nebes.

Zbežal sem v pusto krmo, se skril v temen kot in iskal to- lažbe, kjer je vsaj zame ni, za- kaj v vinu me tepo vsi živci in bole vse rane.

O rane moje, hudo mi je z va- mi...

In zdaj je tiho prisedel pri- jatelj, ki mi je dober ko kruh in zvest ko skrb, drugje mi v do- brem in slabem, greh in čednost je nima skupna zavest, radost in žalost skupna posest.

In me je pokaral:

"Ali ne čutiš, o bratec, kako vse dehti po cvetju in pomladi? Ne pobežaj glave! Vase dišni vonj mladovja in bilja, oči dvig- ni in molli!"

"Kako, če pa me srce boli in so se mi oči zamergile od boleči- ne?"

"O, laž, v samoprevari la- žeš! Svet, življenje je resnica, za Bogom največja resnica, — njej se pokloni!"

"Sram me je ognja, ki sem si ga zanetil v stare dni."

"Ljubezen do tiste nestano- vitne device Te boli — vem."

"Ker sem z nevedno tratil svoja čustva in jih po nemar- nem smell."

"Preveč si ji zaupal."

"Saj to je!"

"In zdaj gasiš, ko stojiš na pogorišču?"

"Ko bi bil vedež, ne bi bil re- vež."

"Kam si breždel in blodil, o človek? V stare dni bi se rad mladil ob ljubezni, ki se še po- zna ne in ki sodi le mladosti."

"Ali je to mar greh, tak greh?"

"Je. Greh zoper častitljivost svojih las."

"O, kaj za to, če se mi pleša blešči in že kolena šibe, kaj za to? Srce mi še zmerom vihari in duša je akoraj devlika."

"Pleša ni smešna, le lasulja, ki vanjo jo skrivaj. Pokloni se resnici, ne laži!"

"Saj ni poglavitno, koliko je kdo star, marveč to, zgolj to, kakovo mu je razmerje do živ- ljenja."

"Resnici se pokloni!"

"Vem, da sem sanjač. No, mladost je relativen pojem, mla- dost je pesem srca, pesem, ki se objema s solncem."

"Pusti! Mladost ne mara u- čenosti, ji ni za modrost, ker v sebi nosi vso bogastvo, vso le- poto življenja."

"Bogastva in lepote iz sanj imam več od vsakega mladeniča. In iz tega mi gre pravica do živ- ljenja, ki je absolutna resnica."

"Pokloni se resnici in ne ote- žuj si po nemarnem bednega življenja!"

— Drug, ki mi je dober ko kruh in zvesto ko skrb, je u- molknil, vstal in z njim sem tu- di jaz šel med knjige, ki so naj- boljji, najmodrejši svetovalki...

Z Bogom, devica, ki si mi omadeževala spomin, z Bogom, mile sanje. Vi ste bile prelepe in preslepe —

NAB ZASTOPNIK

Thom Celik, član dr. št. 21 S. N. P. J. iz Puebla, Colo., potuje se- daj v državi Colorado. Upravni- štvo ga toplo priporoča rojakom in še posebno naročnikom, da mu gredo na roke in pomagajo pri agitaciji za list Prosveta in pri prodaji knjig Književne ma- tice S. N. P. J.

Philip Godina, uprav.

NA PRODAJ JE

dvonadstropna zidana hiša z pralnico, 6x6 sob, stekleni "porch" in garaža. V lepem kra- ju blizu SNPJ dvorane. Za na- daljna pojasnila se obrnite na 2707 So. Ridgeway Ave., Chica- go, Ill. (Adv.)

DA SKUHAŠ DOBRO PI- VO, PIŠI PO NAŠE PRODUKTE.

Imamo v zalogi slad, kvasi, sladkor in vse druge potrebščine. Poskusite in se prepričate, da je doma pri nas kuhani vedno le najboljši in najso- boljši.

Groverham, shodilski in v pro- dajalno Salomone doma pripravljen po- pust pri večjih naročilih. Pišite po informacijah na:

FRANK OGLAR,
6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

55 LET

Je že minulo, ko je ta banka začela poslovati v malem uradu, v slovanaki naselbini Chicago. Otvoril jo je danes že ranjki njen ustanovitelj g. William Kaspar in od tedaj pa vse do današnjega dne, so gospodje Kasparji solidno upravljali to podjetje po načelih konservativnega bankarstva.

Danes je ta banka, ki je bila pred 55 leti ustanovljena s malim kapitalom, pri- znana kot reprezentativna hranilna in bankarska ustanova, ki razpolaga z premo- ženjem v znesku devetnajstih milijonov dolarjev.

Stopite v zvezo s to banko, bodisi glede:

- Hranilnih vlog,
- čkovnih vlog,
- posojil na posvetva,
- vlaganje denarja na hipoteke in bonde,
- posiljanje denarja v Jugoslavijo, ali
- zavarovanja vašega premoženja.

Vpokoševati bi morali ta zavod, ki že 55 let posluje varno brez vsakega cen- zure za svoje odjemalce, kadarkoli imate kakšen opravek v bančnem poslovanju.

KASPAR AMERICAN STATE BANK
1900 BLUE ISLAND AVE. CHICAGO, ILL.

NAJVEČJA SLOVANSKA BANKA V ZDRUŽ. DRŽAVAH

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.

ima v zalogi sledeče knjige:

- AMERIŠKI SLOVENCİ**—izvrstna krasna knjiga, obsegu 632 strani, trdo vezana, vredna svoje cene, stane...\$5.00
- Slovensko-Angleška Slovnica**—zelo poučna in lahko raz- umljiva knjiga za učenje angleščine, z dodatkom raznih koristnih informacij, stane samo...\$2.00
- Zakon Biogeneze**—tolmači naravne zakone in splošni razvoj, knjiga iz katere zamorate črpati mnogo naukov za telesno in duševno dobro...\$1.50
- Pater Malaventura—V Kaharenu**—zanimiva povest iz živ- ljenja ameriških frančiškanov, in doživljaji rojaka, iz- vrstno spopolnjena s slikami...\$1.50
- Zajedalec**—resnična povest in prava ilustracija doslej skri- tega dela življenja slovenskih delavcev v Ameriki...\$1.75
- Jimmie Higgins**—krasna povest, ki jo je spisal sloviti ameriški pisatelj Upton Sinclair, poslovenil pa Ivan Molek...\$1.00
- Zapisnik 8. redne konvencije S. N. P. J.**, 252 strani mehko vezana, stane samo...\$0.50

KNJIGE KNJIŽEVNE MATICE SE DOBE

pri naših društvenih tajnikih in drugih zastopnikih, namreč dosežaj jih imajo v prodaji poleg društvenih tajnikov tudi:

- William Sifer, 6404 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
- Anton Jankovich, 1171 Norwood Rd., Cleveland, Ohio.
- Anton Bokai, 727 E. 157th Street, Cleveland, Ohio.
- John Krizmanich, 13111 Benington Ave., West Park, Ohio.
- Andrew Vlahich, R. F. D. 7, Box 103, Johnstown, Pa.
- John Rimac, 6355 Russell St., Detroit, Mich.
- Frank Stular, 13705 St. Aubin, Detroit, Mich.
- John Golob, Box 144, Rock Springs, Wyo.
- Proletarec, 3839 W. 26th Street, Chicago, Ill.

Ali pa pišite ponje na:

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.
2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

NAROČITE SI KNJIGO "AMERIŠKI SLOVENCİ"

SVETNIK

Spisal Anton Fogazzaro.
Prevel Pastalkin.

(Dalje.)

Počakala sta, da so bli jesenci mimo. Na- to je Benedetto tiho objel svojega učitelja. Don Klemente je presenečen začutil, da stresa njegovega učenca drgetanje in utripanje, mi- silil je, da ga je srečanje z onó gospo tako vzne- mirilo, zato je ponavljal:

"Srčnost, dragi, srčnost, to je izkušnja, ki ti je polnila Gospod."

Benedetto je zamrmral:

"Ni to, kar vi mislite."

In zopet pomirjen je prosil učitelja, naj sede na razvalino, kamor je tudi on, poklekni- ši v travo, položil prekrižane roke.

"Od tega jutra," je rekel, "imam od Go- spoda znamenje, da namerava z mano nekaj drugega, dasi mi ni še jasno, kaj. Znano vam je, kaj se mi je pripetilo pred tremi leti v oni mali cerkvi, kjer sem molil, ko je moja uboga žena umirala."

"Ali hoče govoriti o svoji viziji?"

"Ne, pred vizijo, ko sem imel zaprte oči, sem bral v svojih trepalnicah Martine besede: **MAGISTER ADEST ET VOCAT TE.** (Uči- telj je tu in te kliče.) Danes zjutraj, ko ste vi maševali, sem v svoji notranjosti med po- vpdigovanjem videl isto besedo. Mislim sem, da se spominj sam od sebe vračajo. Po ob- hajilu me je za trenutek obšla bojazen, zdelo se mi je, kakor da mi Kristus govori v duši: ne razumeš, ne razumeš, ne razumeš? Dan mi je minil v neprestanem razburjenju, dasi sem se skušal na vrtu utruditi bolj nego navadno. Popoldne sem nekoliko bral pred čebelnjakom, kjer se zbiraš vaši očetje. Imel sem svetega Avguština "De opere monachorum" (O delu menihov.) Ljudje gredo mimo visoko gori po cesti ter se glasno pogovarjajo. Jaz mehanič- no dvignem obraz. Namesto da bi začel zopet brati, zaprem knjigo, ne da bi vedel zakaj, ter začnem razmišljati. Razmišljal sem o tem, kar piše svetl Avguština o delu menihov z ro- kami, razmišljal sem o pravilu svetega Bene- dikta, o Rancetu in kako bi v benediktinskem redu bila mogoča vrnitev k delu z rokami. Na- to se mi je v hipu utrujenosti, a s srcem polnim neizmerne veličine svetega Avguština, zadelo, da naravnost silim glas gori s ceste: Magister adest et vocat te. Bilo je slepilo, bilo je radi svetega Avguština, radi nezavednega spomina na "Tolle, lege", (vzeml, beri) ne tajim, a ven- dar sem se tresel, tresel sem se kakor list. In lotil se me je bojzani poln dvom: kaj, če hoče Gospod, naj bom menih? Vi, oče, veste, ker sem vam povedal morebiti že dvakrat ali tri- krat, da bi se to strinjalo s koncem moje vizije, vsaj v eni stvari. Povedal pa sem vam tudi, ko ste mi kakor don Josip Flores svetovali, naj ne verujem v vizije, da je prav to zame vzrok, da ne verujem, ne le ker se čutim nevrednega, da bi bil duhovnik, temveč še bolj, ker mi je nenavadno zoprno, da bi stopil v katerikoli red. A kaj, če bi mi Bog ukazal! Če bi ta veliki odpor bil le skušnjava! Hotel sem vam govoriti o tem, ko sva šla k Selvi, a vam se je mudilo, ni bilo mogoče. Tam na oni butari drv, pod onimi robinjami, sem dobil zadnji udarec. Bil sem truden, tako truden, in premagal me je spanec za pet minut. Sanjalo se mi je, da ho- dim z don Josipom Flores pod stebrovjem vi- sečega vrta v Praglji. Jaz sem mu rekel joka- je: "Evo, tu je bilo." In don Josip mi je od- govoril s toliko ljubeznijo: "Da, a ne mislite več na to, mislite, da vas kliče Gospod." In jaz sem odvrnil: "Ali kam, kam me kliče?"

a tako tesnobo, da sem se prebudil. Začel sem glas od zgoraj iz hiše. Zadal iz vrta mu je nekdo odgovoril francoski. Videl sem gospo, ki je pritekla iz vile, alihaj sem pozdravil, ki so jih izmenjali ona in dole osebe, razločil sem zopet oni glas. Takoj ga nisem spoznal z goto- vostjo, a pozneje, ko so se glasovi bližali, je iz- ginil vsak dvom. Bila je ona. Za trenutek sem osupnil, a bil je res samo trenutek. Velika svetloba mi je zažarela v glavi."

Benedetto je dvignil obraz in aklenjene roke. Glas mu je zagorel v mističnem žaru.

"Magister adest," je rekel. "Razumete? Božji učenik je bil z mano, ničesar, oče, se mi ni bilo bati. In nisem se ničesar bal, ne nje ne sebe. Videl sem jo priti na ograjek. Moj ob- čutek je bil: če se arečava sama, bom govoril z njo kakor s sestro, prosil jo bom odpustanja, morebiti mi Bog nakloni zanjo besedo resnice, pokažem ji, da za njeno dušo upam in za svojo se ne bojim!"

Don Klemente si ni mogel kaj, da ga ne bi prekinil.

"Ne, ne, ne, sinko moj," je rekel skoro prestrašen; prijel mu je glavo z obema roka- ma in razmišljal, kako bi mogel prepričati ta- ko srečanje, kako bi Benedetto spravil kam proč. Selva, Selva! Opozoriti je bilo treba zakonca Selva.

"Razumem, da mi vi govorite tako," je po- vzel Benedetto mukoma, "toda, če jo arečam, ali ni moja dolžnost, da jo skušam pridobiti za svoje dobre, kakor sem jo prej skušal pridobiti za svoje slabe namene? In ali me niste učili vi, da se to nikakor ne strinja, ako ljubimo Bo- ga nad vse, skrbimo pa za izveličanje samo svoje lastne duše? Da kdor ljubi, ne misli ni- koli nase? Da žel vršiti samo voljo onega, katerega ljubi, in bi rad da bi jo vsi vršili? Da se človek na ta način gotovo izveliča in da kdor misli vedno le na izveličanje lastne duše, tvega, da jo pogubi?"

"Dobro, dobro, dobro, dragi," je odvrnil pater ter mu bojal glavo. "Ti pa greš vsaka- kor jutri v Jenne in ostaneš tam, dokler te jaz ne pokličem nazaj. Dam ti pismo za višjega duhovna, ki je dobra duša, in ostani pri njem. Ali si razumel? In zdaj pojdiva v samostan, ker je že pozno."

Vstal je in dvignil tudi Benedetto.

Nad njunima glavama je bila ura v samo- stanu Santa Scolastica. Ali je bilo deset? Ali je bilo enajst? Don Klemente ni bil štel od začetka in se je bal najhujšega, po tolikih raz- ličnih doživljajih je izgubil mero za čas. Kaj se bo še vse naključilo? Kdo bi bil mogel vi- deti naprej? In kaj se zdaj zgodi? Zapustila sta travnato ravnino ter se napotila po strmi, kameniti stezi, don Klemente naprej, Benedet- to za njim, oba z viharjem v duši, oba mol- čeča, le temni glas Aniena je odgovarjal nju- nim mislim. Evo, za ovinkom so se prikazale daljne luči iz Subiaca. Malo število; morebiti je že enajst! Čez malo zastrli pred potnikoma črni ogel obidaja krog samostana Santa Scol- astica. Po kakšnih skrivnih potih, razmišlja Benedetto, ga je Bog privedel iz hodišča v Praglji, kjer ga je Jeanne skušala in premaga- la, do te naporene hoje v reber, po temi, proti drugemu svetemu kraju, z njo v bližini in a srcem, utrjenim v Kristu! Medtem so se raz- logi praktične modrosti, ki so v tej zadregi pri- tiskali na don Klementa, in razlogi idealne sve- tosti, kakor jih je v času pokoja oznanjal ljub- ljenemu učencu, trgali za njegovo ne več tako trdno voljo, prvi od blizu z ukazujočo nasil- nostjo, drugi od daleč samo s svojo strogo in žalno lepoto. Tudi onidve "sveti luči" visoko gori nad črnim ogrom obidaja, se mu je zdelo, da ga gledata strogo in žalostno. Ah, ti ne- čista zemlja, je pomislil, žalostna zemlja! In morda nečista modrost, žalostna modrost — ta pozemeljska modrost!

(Dalje prihodnjik.)

Agitirajte za nove člane S. N. P. J.

TISKARNA S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, ang- leškem jeziku in drugih.

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

CENE ZMERNE, UNIJSKO DELO PRVE VRSTE

VSA POJASNILA DAJE VODSTVO TISKARNE

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY
2657-59 South Lawndale Avenue, Chicago, Ill.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTRENA POJASNILA